REFUGIAȚII — DUREREA NEAMULUI

E bine la Tuzara, dar e rău la Holercani

Zilnic ascultă cu înfrigurare știri de la Nistru, din localitățile unde se trage din tunuri, se lansează rachete aducătoare de moarte. Acolo e războiul declanșat de clica veneticilor. Mor bravii apărători ai integrității Moldovei. Își pierd viața oamenii pașnici. Locuitorii satelor din preajma Nistrului însîngerat sînt nevoiți să-și părăsească casele. Au plecat mai întîi copiii și mamele. Mare nevoie și chin s-a abătut pe capul acestor locuitori nevinovați, în care se trage ziua și noaptea. Au rămas pe drumuri. Dar Moldova nu e țara care să-și lase copiii în voia soartei, moldovenii nu sînt de acei care să-și lase fratele la nevoie. Pentru fiecare refugiat se găsește un acoperiș, un pat, o masă, un cuvînt cald de compătimire și alinare.

M-am convins de acest lucru aflîndu-mă zilele trecute în părțile Călărașilor, unde a fost invitată o bună parte din pătimiții nistreni. Domnul Sergiu Cojocaru, prim-vicepreședinte al executivului raional, coordonează toate acțiunile de primire și cazare a locuitorilor sosiți de pe linia de foc.

— Am găzduit deja circa 1500 de persoane venite din Ribnița, Cocieri, Tighina, Holercani, ne povestea dumnealui. Mulți s-au oprit pe la rude, cunoscuți și la necunoscuți. Dar majoritatea au fost cazați în tabere și grădinițe de copii. La grădinița din Vălcinet, de exemplu, avem 100 de mame și copii, tot atîtea se află în tabăra de odihnă a gospodăriei din Sipoteni, 120 — în tabăra «Mugurel» din Tuzara... Sîntem în stare să primim fără nici o problemă vreo 2600 de persoane. Avem încă 5 tabere de odihnă, sînt pregătite și alte încăperi. Am convenit ca toate cheltuielile să le ia pe seama lor gospodăriile. Facem tot ce ne stă în puteri ca bieții oameni să se simtă bine.

La tabăra de odihnă situată într-un loc pitoresc de pădure din preajma satului Tuzara poposirăm spre amiază. Dinspre cantină se auzeau glasurile blînde și grijulii ale bucătăreselor: «Copii, e gata prînzul, spălați-vă mîinuțele și poftim la masă!». Ograda cu mireasma proaspătă de pădure era plină de fetițe și băiețași de toate vîrstele. Toți erau preocupați de jocurile preferate.

— S-au mai calmat niței, zise dl Ion Mîndrescu, pedagog din sat, care a venit să poarte grijă de acești copii. În primele zile erau tare speriați sărmanii. Pe vreo cîțiva i-am internat în spital pentru a li se aplica tratamentul respectiv.

Tot aici i-am întîlnit și pe primarul satului, dl Ion Murug, care, după cum am aflat, vizitează tabăra în fiecare zi.

— Avem multe alte probleme, dar situația copiilor refugiați ne preocupă în primul rînd. În tabără avem 120 de copii, toți sînt din satul Holercani, raionul Dubăsari. Vreo 20 au fost luați de oamenii din sat. Soții Victor și Tatiana Sapojnic au luat acasă doi copilași, Valeriu și Ecaterina Madan s-au angajat să aibă grijă de trei băieței. Au oferit adăpost micilor refugiați familiile Guzic, Guțu și mulți alții.

Se simt bine copiii aici, la Tuzara. Loc frumos, pădure verde, aer curat, oameni primitori, grijă părintească. Se joacă. Jocurile îi predispun să uite repede de necazuri. Și totuși, am observat că undeva în sufletul lor mocnește o rană, o vrere, un dor. Un dor de casă. «E bine aici, însă vrem acasă. Cum să te duci, dacă gardiștii lui Smirnov trag din tot felul de arme asupra satului nostru», se tînguiau Valentina Jorneanu, elevă în clasa X, Oxana Stamati, elevă în clasa IX, Valentina Sandu, elevă în clasa X, Ion Sandu, elev în clasa VI, Andrei Sandulachi, elev în clasa III. Tînga lor sună mai mult a întrebare. O întrebare grea și dureroasă adresată mie și la toți cei mari, în primul rînd celora de care depinde soarta satelor Holercani, Cocieri, Coșnița, altor sate aflate în foc, soarta întregii noastre țărișoare Moldova.

Ce puteam să le răspund? Simțeam că trebuie să le spun ceva, un cuvînt care să le încolțească în suflet o rază de speranță, dar ce? Nu știam, cum nu știu nici acum. Se întîlnesc și se înțeleg miniștrii, capii mai multor state, se semnează documente, se fac declarații, se emit ordine de încetare a focului. Dar... la Nistru continuă bubuiturile de arme. Zilnic se curmă viața oamenilor. Cu vrerea lui Dumnezeu va fi pace și la Holercani, și în întreaga Moldovă. Ce e de făcut, cum să punem capăt războiului absurd? Anume la aceste întrebări caută răspunsul toți cei cu care am stat de vorbă în tabăra de la Tuzara.

Alexei SULTAN, directorul taberei, profesor de limbă franceză la școala medie din satul Holercani:

— Am adus copiii aici la 29 iunie. În ajun și toată noaptea din partea stîngă a Nistrului s-a tras fără întrerupere asupra satului Holercani. Cum se vede, separatiștii și unitățile armatei ruse, după ce au făcut una cu pămîntul Cocierii, au decis să devasteze și satul nostru. Sînt distruse de obuze multe case. În ultimul timp dormeam în beciuri și subsoluri. Copiii au început să tușească. Pe vreo cîțiva i-am internat în spital. Și atunci s-a luat hotărîrea de a evacua copiii și mamele care au copii pînă la 5 ani. Nu pricep de ce distrug ei casele oamenilor, doar acestea nu sînt obiective militare?

Stau și mă gîndesc de ce s-a întîmplat așa? Probabil din cauza indiferenței noastre. Dacă eram cu conștiința mai trează, mai uniți, sînt sigur că nu ajungeam în halul acesta. Merg pe străzile Călărașilor și ascult despre ce vorbește lumea. Acolo e tragedie. Sînt distruse casele oamenilor pentru care s-a muncit o viață întreagă, se seamănă morți, plîng copiii rămași fără tată, dar aici se spun glume, se discută despre modă etc. Uitați-vă ce fac țiganii cînd cad la ananghie, se adună toți și cu bulucul se repăd să-l scoată pe consîngeanul căzut la nevoie. Dar moldoveanul nostru rămîne indiferent, rece, nu sîntem uniți. Noi nu sîntem în stare să trezim și populația rusă, doar suferă și ei împreună cu noi. De ce tac? De ce nu-și spun cuvîntul?

Mijloacele noastre de propagandă se prezintă searbăd în comparație cu cele din Tiraspol, nemaivorbind de televiziunea «Ostankino» și alte posturi din Rusia. Satele din stînga Nistrului de un an nu mai recepționează Radio Chișinău. În prezent și în dreapta Nistrului e imposibil să mai asculți postul de radio național bruiat de Tiraspol. Și iarăși mă întreb: de ce?

Țin minte, pe vremuri făceam mitinguri și strigam cît ne ținea gura: Libertate pentru Angela Davis, Luis Corvalani! Dar de ce tac internaționaliștii acum, cînd sînt asasinați frații, părinții, surorile, copiii noștri?

Nina PORUBIN, șefă de sală în pensionatul de odihnă Holercani.

— De cînd s-a început conflictul militar pensionatul nostru a fost reorganizat în cantină pentru polițiști. Cu cîteva zile înainte de evacuare un obuz a nimerit în cantină, dar noi am continuat să lucrăm — trebuia să hrănim apărătorii republicii noastre. Am doi copii, un băiețel de patru anișori și o fetiță de opt ani. De aceea am și fost evacuată. Aici m-am angajat să lucrez educatoare. Ajută la îngrijirea copiilor și celelalte mame: Galina Rusu, Alexandra Bandalac, Zinaida Boboc, Nina Cîrnaț, Natalia Rusu.

Toți ceilalți oameni au rămas în sat să lucreze. Dar nu prea le dau răgaz gardiștii — trag și ziua, și noaptea. Ce vom face la iarnă dacă recolta va putrezi în cîmp?

Pînă acum împușcau cu rachete «Alazan». De ele ne puteam feri, căci le urmăream direcția și repede ne ascundeam. Acum dușmanii aplică niște bombe de nimicire în masă a oamenilor. Explodează în aer și jos cade o ploaie de schije. Cum să te păzești de ele? Unei femei, îi zice Iulia Savciuc, pensionară, i-a nimerit o schijă de astea în cap și i-a străpuns tot corpul. Din cauza tirurilor nici n-au putut s-o înmormînteze în sat. Au transportat-o și au înmormîntat-o la cimitirul din Chișinău, unde are o fiică.

Mă gîndesc că pentru a ieși din nevoia asta trebuie să fim mai uniți, așa cum procedează rușii din Tiraspol. Cînd sună sirenele, în centru se adună tot orașul. Dar ce fac moldovenii noștri? Nu se simte solidaritatea de altă dată.

...Doamna N. Porubin și dl A. Sultan, pare-se, au spus totul. Lipsa de unitate, zurba, bîrfeala și cearta la toate nivelurile, inclusiv în Parlament, ne-au adus în prag de prăpastie. Să fie oare profetice cuvintele lui Alexei Mateevici adresate basarabenilor? «Să știți: de nu veți ridica / Din sînul vostru un proroc, / În voi viața va seca, / Zadarnic soarta veți ruga, / Căci scoși veți fi atunci din joc / Și-ți rămînea fără de noroc».

Vasile ODOLEANU.

AVIZ

Agenția națională pres anunță cu străini, acreditați ca Moldova, că Casei Presei, str 22, funcționează centru de presă, tanții pot beneficia cost, de servicii de re a informațiilor p fax și telex internaț cum și de alte serv mațională.

Relații la 23-43-53, 23-26-61

EXPOZIȚ DE ART POPULA

Direcția cultură vului Fălești a orga perioada 4—6 iulie santă expoziție de lară, în cadrul căreia fășurat mai multe ale meșterilor din d te ale raionului.

Expoziția a fost de asemenea, de repr firmei «Moldexpo», a încheiat contracte av în vederea prezentări portant lot de obiecte ționate de meșteri po la Fălești la diverse ternaționale.